Stát nesmí rezignovat na svou odpovědnost za ochranu přírody

Společné stanovisko odborných společností k oslabování ochrany přírody v České republice (listopad 2026)

Se znepokojením sledujeme kroky vlády a Ministerstva životního prostředí, které oslabují systém ochrany přírody a péče o krajinu v České republice. Stát má ústavní i zákonnou odpovědnost zajistit ochranu přírodního bohatství a v uplynulých desetiletích k jejímu naplňování vybudoval síť odborných institucí, nástrojů a mechanismů praktické péče. Namísto rozvíjení těchto institucí nyní dochází k jejich oslabování, narušování kontinuity odborné práce a vytváření nejistoty ohledně dalšího fungování celého systému. Považujeme za nepřijatelné, aby stát ustupoval od vlastní odpovědnosti právě v době, kdy česká příroda čelí rostoucímu ohrožení v důsledku změny klimatu a nevhodného hospodaření v krajině.

Česká příroda prochází zásadními změnami. Ubývají vzácné a specializované druhy rostlin a živočichů, mizí hmyz i ptáci zemědělské krajiny a značná část naší biologické rozmanitosti je ohrožena. Intenzivní využívání krajiny a změny hospodaření způsobily, že mnoho druhů dnes přežívá v izolovaných zbytcích přírodních stanovišť. Jejich zachování často závisí na pravidelné a odborně vedené péči, například na sečení luk, pastvě, odstraňování náletových dřevin či regulaci invazních druhů. Přerušení této péče může vést k nevratným ztrátám společenstev, která se utvářela po staletí či tisíciletí. Na stavu přírody přitom nezáleží jen ochráncům přírody nebo vědcům. Funkční ekosystémy pomáhají zadržovat vodu v krajině, zmírňovat dopady sucha a povodní a chránit půdu před erozí, podporují opylování a zemědělskou produkci a přispívají ke kvalitě života obyvatel. Jejich ochrana tak není okrajovou záležitostí ani volitelným výdajem, ale nezbytnou součástí odpovědné správy země.

Ochrana přírody nemůže být souborem nahodilých opatření závislých na momentálních politických prioritách. Vyžaduje dlouhodobou koncepci, odbornou kontinuitu a funkční instituce schopné plánovat, uskutečňovat a vyhodnocovat potřebné zásahy. Současný postup Ministerstva životního prostředí tyto předpoklady narušuje. Rezignace na hájení zájmů ochrany přírody a krajiny, oslabování odborných a personálních kapacit, rostoucí nejistota ve financování praktické péče, ohrožení systému náhrad vlastníkům za omezení hospodaření a veřejné zpochybňování práce odborných institucí nejsou izolovanými problémy. Společně podkopávají důvěru v systém ochrany přírody a jeho schopnost plnit úkoly, které mu stát sám svěřil.

Tento vývoj je v zásadním rozporu s deklarovanými cíli ochrany a obnovy přírody. Stát se zavázal k obnově poškozených ekosystémů a posilování odolnosti krajiny vůči klimatické změně, přesto však oslabuje nástroje potřebné k dosažení těchto cílů.

Vyzýváme proto vládu, aby přestala oslabovat vlastní nástroje ochrany přírody a zajistila jejich dlouhodobé a koncepční fungování. Požadujeme zachování odborných kapacit a odborné autonomie příslušných institucí, transparentní a odborně podložené rozhodování, stabilní podmínky pro praktickou péči o přírodu a krajinu a důsledné naplňování zákonných povinností státu. Ochrana přírody vyžaduje kontinuitu, kompetenci a zodpovědnost.

Česká společnost pro ekologii (ČSPE) https://www.cspe.cz/

kontakt: Prof. David Storch, předseda (storch@cts.cuni.cz, +420-603469579)

Česká botanická společnost (ČBS) https://botanospol.cz/

kontakt: Prof. Milan Chytrý, předseda (chytry@sci.muni.cz, +420-605341987)

Česká společnost ornitologická (ČSO) https://www.birdlife.cz/

kontakt: Mgr. Zdeněk Vermouzek, ředitel (verm@birdlife.cz, +420-773380285)

Česká společnost entomologická (ČSE) https://www.entospol.cz/

kontakt: Dr. Lukáš Čížek (lukascizek@gmail.com, +420-608562628)

Česká herpetologická společnost (ČHS) https://www.herp.cz/

Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) https://www.ceson.org/

Společnost pro ochranu motýlů (SOM) http://www.lepidoptera-som.cz/

Česká arachnologická společnost (ČAS) https://www.arachnology.cz/

Česká limnologická společnost (ČLS) https://limnospol.cz/